

Matadepera *Forn de Calderols*

SITUACIÓ ESTRATÈGICA

El forn de Calderols es localitza en la riba dreta de la torrentera de la Font de Querol, just en el tram que transcorre a ponent del turó de Calderols, ran de l'antic camí que portava al mas de can Solà del Pla. En els marges de l'entorn s'hi poden observar les argiles que junt amb els tolls d'aigua i la massa forestal, farien de la zona un lloc estratègic per a la ubicació del forn ceràmic.

TIPUS DE FORN

La intervenció arqueològica ha confirmat que es tracta d'un forn de doble cambra de tiratge vertical, de planta quasi quadrada, construït retallant l'argila del mateix marge. En les parets hi veiem les marques de l'eina utilitzada. La cambra de combustió, situada en la part inferior, presenta 1,60 m d'alçada, per una amplada màxima de 2,90 m. L'obertura per alimentar la fogaina és en la façana. El forn conserva poc més de la meitat de la superfície de la cambra de cocció. La base d'aquesta la forma la graella d' 1,15 m de gruix, assentada sobre una ferma columna circular de 0,75 m de diàmetre. Hi podem observar dinou fumaroles de les vint-i sis que en formarien part. Són xemeneies rectangulars, d'entre 11 cm i 22 cm de costat, per on circularia l'aire calent d'una cambra a l'altra. De l'anàlisi tipològica podem interpretar-ne que es tractaria d'un model habitual en l'època medieval tardana o bé d'una pervivència d'aquest en fase moderna. En la zona de Matadepera trobem altres dos forns de característiques similars, també retallats en el marge argilós: el forn de les Pedritxes i el de can Garrigosa.

LA PRODUCCIÓ

Els estrats que farien les restes del forn han aportat fragments de teules, de maons massissos i de rajols, que en serien testimoni de les peces que s'hi obraven. En destaca la presència de pedres calcàries junt amb gran quantitat de rebuig d'una cuita de calç per sobre la graella, fruit de la intenció fallida d'una cuita o bé per a colgar-ne el forn.

EL TREBALL EN EL FORN

L'argila després de ser batuda s'abocava en una bassa i per decantació se n'extreia el fang, més o menys net, per donar-li la forma requerida. Per assecar les peces, s'exposaven a l'aire lliure en l' explanada propera al forn o era. A continuació es col·locaven en l'interior de la cambra de cocció i s'encenia la fogaina amb llenya prima, feixina o gavella, en la cambra de combustió. La cuita durava dos o tres dies depenent de la càrrega, havent d'esperar un temps també per al refredament de les peces abans d'enretirar-les del forn.

MARC HISTÒRIC

Si bé no es disposa de notícies documentals directes, probablement dependria d'un mas proper i entraria en funcionament en moments de reformes arquitectòniques, actuacions que requeririen de l'autoproducció i autoabastament de materials constructius com els identificats en el forn de Calderols. Els treballs arqueològics han aportat també escassos fragments de terrissa comuna junt amb una vora de ceràmica blava catalana que pertany a una escudella, datable en el darrer quart del segle XVII. L'abandonament del forn podria coincidir amb aquesta data.

Com a curiositat, a mitja alçada del farciment interior de la cambra de combustió, s'identifica una estesa de maons, que partint de la mateixa boca d'accés, són disposats plans amb la intenció de regularitzar la superfície. Indicaria una ocupació esporàdica de la cavitat, potser com a refugi per a diferents tasques agropecuàries o d'altres més anecdòtiques.

1.
Torrent de la Font de Querol

2.
Antic camí de can Solà del Pla

3.
Cambra de combustió

4.
Cambra de cocció

5.
Explanada obrador, era

6.
Llenya, feixina o gavella

7.
Vista superior de la graella del forn durant l'excavació

8.
Moment de l'excavació de la cambra de combustió del forn.

9.
Situació del forn de Calderols ran de l'antic camí de can Solà del Pla, el torrent de la Font de Querol i els masos propers.

10.
Vista de la secció est-oest del forn amb la seqüència estratigràfica i els seus espais diferenciats.

11.
Vista de la planta del forn amb els seus espais diferenciats.

12.
Vista de la secció nord-sud del forn amb la seqüència estratigràfica i els seus espais diferenciats.

13.
Materials trobats durant les excavacions arqueològiques realitzades en el forn.

PRODUCCIÓ
INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
Xavier Font i Maica Carmona
ARQUITECTA Anna Rabassa
TEXT I IL·LUSTRACIÓ Xavier Font